

28. JULI 2016

**HØRINGSSVAR:
UDKAST TIL UDVIKLINGSPOLITISK STRATEGI**

DOK. NR. XXX.XX

REF.

Vi takker for muligheden for at give et høringssvar på udkast til den udviklingspolitiske og humanitære strategi.

Helt overordnet finder vi, at strategien er velafbalanceret, ambitiøs og visionær. Den placerer dansk udviklingssamarbejde dér hvor vi kan gøre en forskel – som katalysator, brobygger og videnspartner. Nytænkende på visse områder, men med passende respekt for de kompetencer og den profil, som dansk udviklingssamarbejde har opbygget gennem årene, herunder ikke mindst på menneskerettighedsområdet.

Institut for Menneskerettigheder har tidligere i forløbet givet et indspil med fem væsentlige punkter, vi mente burde have en central placering i den kommende strategi:

1. At udviklingssamarbejdet fortsat er baseret på principperne om deltagelse, ikke-diskrimination, ansvarlighed og åbenhed, da de udgør grundlæggende værdier i verdenssamfundet.
2. At verdensmålene og menneskerettigheder gensidigt understøtter hinanden
3. At myndighedssamarbejdet omfatter fremme af menneskerettigheder
4. At støtte stater i at skabe rammebetingelser der ansvarliggør virksomheder
5. At udviklingssamarbejde omfatter bæredygtighedssamarbejde.

(Vores policy brief vedhæftet for yderligere uddybning)

Vi kan konstatere, at disse punkter i al væsentlighed er indarbejdet i strategiudkastets pejlemærker og det vil vi gerne kvittere for. Der er dog pointer, som vi gerne så nuanceret lidt anderledes bl.a. under pejlemærke 3 – bæredygtig vækst. I beskrivelsen af rammebetingelser for bæredygtig vækst fremhæves at *"et godt erhvervsklima vokser ud af et fundament baseret på et velfungerende retssystem, effektive, ansvarlige og inddragende samfundsinstitutioner....."* (p.21). Imidlertid trækkes denne udmærkede observation ikke videre til beskrivelsen af, hvordan Danmark vil arbejde med rammevilkår, som blot omtaler tiltag inden for rent vand og bæredygtig energi. Det er således uklart om Danmark udover "grønne løsninger" også vil arbejde med omtalte fundament for et godt erhvervsklima. Vi foreslår derfor, at man tilføjer

et "erhvervsklima indsatsområde" (eks. p.22 efter omtale af arbejdsmarked). Det kunne være at sikre velfungerende mæglings/erstatningsinstanser (jf. FN's retningslinjer for erhvervsliv og menneskerettigheder og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder). Et sådant område kan med fordel kombineres med vand/energi/fødevarer løsninger. For yderligere at understøtte menneskerettighedens problemknusende rolle foreslår vi, at man flytter følgende tekst fra p.26 til p.21 (efter andet afsnit): *"Danmark besidder vigtige kompetencer indenfor koblingen mellem menneskerettigheder og bæredygtig vækst. Vi vil i dialogen med regeringer, civilsamfundsorganisationer, private aktører og andre understrege de muligheder for samfundsmæssige gevinster, som menneskerettigheder, demokrati og ligestilling kan give."*

Vi er meget tilfredse med den centrale placering verdensmålene har fået og anerkender behovet for at prioritere trods målenes gensidige afhængig. At mål 16 og 17 prioriteres som gennemgående mål for dansk udviklingspolitik og ses som afgørende for at de øvrige mål skal lykkes, er vi meget enige i. Institut fra Menneskerettigheder har selv sagt stort fokus på mål 16, som direkte understøtter vores mandat og internationale aktiviteter. At det ovenikøbet lykkedes at få 'eksistensen af en national menneskerettighedsinstitution' som global indikator (16.a.1), giver os yderligere forventning om, at verdensmålene kan være med til at drive menneskerettighedsordenen frem.

Udover fire pejlemærker og de 17 verdensmål opererer strategien også med et rammeværk af tre prioritetsområder (interesser, indflydelse, partnerskaber), fire kriterier (fattigdom, sikkerhed/skrøbelighed, migration, handels- og investeringspotentiale) samt tre geografiske interessesfærer (fattige/skrøbelige lande, fattige/stabile lande, transitionslande). Det er mange sigt punkter at skulle programmere efter, selvom de ikke alle skal være opfyldt hele tiden. Vi savner, at menneskerettighederne ikke er bygget lidt mere robust ind i dette rammeværk og vil foreslå at supplere de fire kriterier med et femte: menneskerettighedskrænkelser.

Målsætningen om, at Danmark især vil engagere sig i krise- og usikkerhedsbuen rundt om Europa giver på mange måder mening, når det drejer sig om indsatsen i forhold til fattige, skrøbelige lande (interessessfære 1). I det lys kan det undre, at man så i anden sammenhæng indskrænker landegruppen for to centrale initiativer i denne bue – det Arabiske Initiativ (fra syv til fire lande) og Naboskabsprogrammet (fra ti til to). Man kunne i stedet havde åbnet

op for at bevilge midlerne i sub-regionale puljer – eks. én Marokko/Tunesien/Libyen-bevilling som partneren så disponerede.

Afspejling af det komplekse globaliseringsbillede og dermed ønsket om at arbejde i transitionslande (interessesfære 3) er vi enige i. Ikke mindst i lyset af, at der i mange af disse lande ses en stigende tendens til ulighed. Det kan aflede bl.a. social uro og menneskerettighedskrænkelser som vil kunne underminere, hvad der hidtil er vundet mht. fattigdomsbekæmpelse. Strategien antyder, at den danske indsats i transitionslandene fokuserer på bl.a. energi-, sundheds-, fødevarersektoren. Vi foreslår, at der også omtales opbygning af stærke offentlige institutioner (p.7) – jfr. Bemærkningen ovenfor om bæredygtig vækst pejlemærket.

Endelig udestår finansieringen af disse gode ambitioner og her deler vi OECD/DAC's bekymring i den netop offentliggjorte Peer Review rapport for Danmark. Samtidig med at DAC anerkender Danmarks ledende rolle (bl.a. inden for menneskerettigheder), gør DAC det meget klart, at det vil blive yderst vanskeligt for Danmark at opretholde den mangeårige position som foregangsland bl.a. hvad angår kvalitet og forudsigelighed, hvis den nuværende fordeling af bistandsmidlerne fortsætter. (DAC Peer Review Report, p. 17)

MAJ 2016

INDSPIL TIL UDVIKLINGSPOLITISK STRATEGI

Fem områder bør have en central placering i den kommende udviklingspolitiske strategi:

1. At udviklingssamarbejdet fortsat er baseret på principperne om deltagelse, ikke-diskrimination, ansvarlighed og åbenhed, da de udgør grundlæggende værdier i verdenssamfundet.
2. At verdensmålene og menneskerettigheder gensidigt understøtter hinanden
3. At myndighedssamarbejdet omfatter fremme af menneskerettigheder
4. At støtte stater i at skabe rammebetingelser der ansvarliggør virksomheder
5. At udviklingssamarbejde omfatter bæredygtighedssamarbejde.

1. PRINCIPPER FOR UDVIKLINGSSAMARBEJDET

2030 dagsordenen og verdensmålene har på mange punkter indbygget en rettighedsbaseret tilgang. Principperne om deltagelse, ikke-diskrimination, ansvarlighed og åbenhed er udkrystalliseret ved 2030 dagsordenens mantra om "leave no one behind".

Danmark har allerede et solidt fundament og udgangspunkt for at benytte en rettighedsbaseret tilgang til at understøtte implementeringen af verdensmålene.

Vi ved, at en rettighedsbaseret tilgang er med til at sikre, at de svage borgere får adgang til essentielle ydelser inden for eksempelvis sundhed, vand, sanitet og uddannelse og at den styrker medborgerskab.

Mange eksempler viser, at rettighedsbaseret udvikling bidrager til positive og varige forandringer. Det er endnu ikke tilstrækkeligt belyst om tilgangen har positiv indvirkning på fattigdomsbekæmpelse. Institut for Menneskerettigheder er netop i gang med en analyse af disse sammenhænge.

2. VERDENSMÅLENE OG MENNESKERETTIGHEDERNE

Menneskerettighederne er et udtryk for fælles grundlæggende værdier, som vi til enhver tid skal insistere på. Institut for Menneskerettigheder har

lavet en kortlægning, som viser, at 92 % af de 17 Verdensmål og 169 undermål indholdsmæssigt afspejler menneskerettighederne. Det er ikke tilfældigt.

Menneskerettigheder og bæredygtig udvikling kan understøtte hinanden, og det skal vi forstå at udnytte. Der er evidens for, at menneskerettigheder kan have en positiv indvirkning på landes økonomiske vækst: sunde og veluddannede befolkninger, lige muligheder for alle, og effektive offentlige institutioner bidrager til højere økonomisk vækst.

De af verdensmålene, som i særlig grad rummer menneskerettigheder, såsom mål 3, 4, 5, 8, 10, og 16 er med andre ord **multiplikator**mål, der sætter landene i stand til at mobilisere og fordele ressourcer til at opnå de andre mål og de menneskerettigheder som ligger heri.

3. MYNDIGHEDSSAMARBEJDET

Myndighedssamarbejdet kan udvides i bredden og dybden med fokus på politikformulering, lovgivning, regulering og dialog. Danmark har mere at byde på. Vores erfaring, fra talrige partnerskaber med offentlige myndigheder i udviklingslande, er, at de ikke kun efterspørger grønne løsninger mv., men også de værdier der ligger i et demokratisk retssamfund som det danske.

Institut for Menneskerettigheders internationale arbejde har meget tit karakter af myndigheds-samarbejde, idet vi som offentlig myndighed ofte samarbejder direkte med myndigheder i andre lande. Vi bringer også andre danske myndigheder ind i vores landeaktiviteter. Senest Domstolsstyrelsen, der rådgiver de egyptiske domstole om nedbringelsen af sagspukler, ligesom danske politifolk træner deres kolleger i Nepal. Institut for Menneskerettigheder fungerer på den måde som et slags brohoved for myndighedssamarbejde. Rammevilkårsrådgivere i tillæg til vækstrådgivere.

4. ANSVARLIGE VIRKSOMHEDER

Der er store forventninger til den private sektors rolle i at levere på 2030 dagsordenen. En del af den rolle er af finansiell karakter. Men nok så vigtigt er ansvarlig virksomhedsadfærd, der hindrer korruption, miljøødelæggelser, arbejdsulykker og skatteunddragelse.

Gevinsten ved ansvarlig virksomhedsadfærd er ved at gå op for både lande og virksomheder. Institut for Menneskerettigheder oplever at vores viden om ansvarlig virksomhedsadfærd efterspørges af store virksomheder såsom Nestlé, Rio Tinto, Mærsk og Shell og fra talrige regeringer fx USA, Kenya, Japan, Chile og senest Mexico.

Det er vigtigt at opprioritere staternes arbejde med at regulere virksomhederne, så der bliver lige markedsvilkår. Danmark kan eksportere viden om, hvordan ansvarlig virksomhedsadfærd forankres i

landenes rammevilkår fremfor i virksomhedernes enkeltstående CSR projekter. Det kræver, at målgruppen for CSR-arbejdet i Danmarks udviklingsstrategi i langt højere grad er staterne. Staterne skal overbevises – de skal have deres egen business case.

5. BÆREDYGTIGHEDSSAMARBEJDE

2030 dagsordenen er universel og krævende for både rige lande, mellemindkomstlande og lavindkomstlande.

Vi skal selvsagt støtte de fattigste lande. Men i en verden hvor 70 % af de fattige bor uden for de fattige lande, så må Danmarks udviklingssamarbejde også bidrage til en bæredygtig samfundsudvikling i mellemindkomstlandene. De har ikke brug for vores penge, men for vores viden, vores teknologi og vores sociale model. Den udviklingspolitiske strategi skal sikre, at vi kan imødekomme den efterspørgsel – et bæredygtighedssamarbejde.

Det værdifællesskab som opstår skal vi samtidig blive bedre til at udnytte i andre politiske og multilaterale sammenhænge. Peter Taksøe-Jensen peger på, at vi har en række værdifællesskaber med fx. Latinamerika. Institut for Menneskerettigheder deltager i et forskningsprojekt, der viser, at EU og de Latinamerikanske lande ofte stemmer sammen i FN's Menneskerettighedsråd, men også at EU og Latinamerika ikke samarbejder meget i Rådet. Der ligger her et uudnyttet potentiale for fremme af demokrati og menneskerettigheder.